

Balatonudvari arcai

Beszélgetés Marton Évával, Balatonudvari kulturális szervezőjével és Szabó Lászlóval, Balatonudvari polgármesterével

Balaton-felvidéken sétálva lép-ten-nyomon természeti, épített és kulturális kincsekkel találkozhatunk. Aki már járt ezen a csodálatos tájon, a szíve visszahúzza, újra érezni szeretné ezt a különleges hangulatot.

A Balaton-felvidék értékeire elkötelezett településvezetők, s jó szakemberek vigyáznak nap mint nap – ahogy Balatonudvariban is teszik beszélgetőpartnereim, Szabó László polgármester és Marton Éva kulturális szervező. A Balaton-felvidéki település a kezdetektől, 2013 óta a Nemzeti Művelődési Intézet partnere volt a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban, s Marton Éva is a program révén került a helyi kulturális élet vérkeringésébe. Itt olyan jól bizonyított, hogy később egy uniós forrásnak köszönhetően főállásban alkalmazhatta a helyi önkormányzat.

Mihalcsik Márta: *Polgármester Úr, mondana pár szót a településről?*

Szabó László: Balatonudvari a Balaton északi partján, Balatonfűredtől 10 km-re, a Tihanyi-félsziget

szomszédságában fekszik. A 383 állandó lakost és több ezer nyaraló vendéget számláló kistelepülésünk tipikusan üdülőfalu. Hírünket a szív alakú sírköveink legendája repíti messzire: sokan keresik fel műemlék temetönket. A múlt emlékei a szép fekvésű, remek akusztikájú főnyeszi kápolna, a katolikus és református templomaink épületei mellett helytörténeti galériánkban válnak kézzelfoghatóvá. Borkultúránknak nemcsak nagy múltja van, hanem jelene is: minden évben megrendezzük bor- és borkorcsolya versenyünket, melynek díjazása szezonnyitó nagyrendezvényünk keretein belül borlovagok felvonulásával, esetenként borlovag-avatással is párosul.

Évente virágosítjuk közterületeinket. 2005-ben elnyertük a „Virágos Magyarországért” közterületszépítő verseny különdíját és a legkedveltebb Balaton-parti település címet is. A „Tiszta és virágos Veszprém megyéért” megmérettetésen pedig sokadszor értünk el első helyezést. A nyári szezonban Udvari Forgatag néven minden hétfőjére kínálunk szóra-

kozyai lehetőséget az itt üdülőknek. A programozón szeptember elejéig tart, amikor Horgász- és Halászlé-főző Versenyünkkel búcsúzunk el a nyári szezontól.

M. M.: *Említette a szív alakú sírköveket, ami országosan is egyedülálló érték. Hogyan alakult ki ez a különleges sírkőforma?*

SZ. L.: A temetőkben már az 1800-as években megjelentek a szív alakú sírkövek. Keletkezésükhöz három monda kapcsolódik, de a balatonudvariak Lipták Gábor mondáját vallják magukénak, amely így hangzik:

Kenyérszentelés

„Az udvari halászgazdának volt egy igen szép lánya, aki sokszor elkísérte édesapját a Balatonra halászni. A bátor leány egyszer egyedül is bevezett a vízre. A Bakony felől hirtelen jött meg a vihar, és a leány nem tudott kievezni a partra a zivatar elől. A vihar felborította a csónakját, és a leány Balatonba fulladt. A falu népe sajnálta a leányt, de a szeretője, egy kőműves legény különösen. A legény elhatározta, hogy szív alakú sírkövet készít kedvese sírjára. Az udvariaknak nagyon megtetszett a szív alakú sírkő, és halottaik számára ők is készítettek hasonlót. Amíg a kőműves élt, sok ilyen sírkövet faragott, amikkel mind a mai napig találkozhatunk az udvari temetőben.”

Nagy örömünkre 2017-ben a szív alakú sírkövek bekerültek Veszprém Megye Értéktárába.

M. M.: Miért és milyen elvárásokkal csatlakoztak a Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz?

SZ. L.: Olyan lehetőséget láttam benne, amely megerősítheti

Balatonudvari kulturális életét. Bár Éva előtte is közfoglalkoztatottként dolgozott nálunk, úgy gondoltam, hogy munkájával tovább tudja támogatni ezeket a folyamatokat. A főállású művelődésszervező mellett szükség volt valakire, aki segít a programok megszervezésében, lebonyolításában.

M. M.: Évának milyen feladatai voltak a programban, milyen feladatokat végzett?

SZ. L.: Elsősorban a rendezvényekkel kapcsolatos háttérmunkákat végezte: adminisztratív teendőket, marketing és reklámfeladatokat, meghívók és szórólapok elkészítését, valamint cikkek írását a helyi lapba, az Udvari Krónikásba, illetve a honlapra. Nálunk nagyon jó a kollektíva, igazi csapatmunkát végeznek az önkormányzati dolgozók és a kulturális szervezők. Éva nemcsak nekem a „jobb kezem”, hanem a művelődésszervezőnek is. Remekül kiegészítik egymást.

M. M.: Összességében a kulturális közfoglalkozásnak milyen hozadéka volt a településen?

SZ. L.: Az a munka, amiben Éva részt vett és részt vesz, óriási eredményeket hozott a településen. A szlogenünk így szól: „Csend, nyugalom, Balaton, Balatonudva-

ri” – ezt a stílust kell fenntartani, működtetni és megtölteni kulturális programmal. Ami nagyon fontos, hogy a település nagyságához képest a szervezett programok aránya és azok kulturális szintje messze meghaladja egy hasonló települését. Mi az idén közvetve kb. 20 millió forintot fordítottunk a különböző programokra. A rendezvények szervezésénél kiemelkedő szempontunk a minőség: a nyáron például Boban Markovic és Demjén Ferenc koncert volt itt. A megye más településeiről is jönnek hozzánk, mert nívós előadásokat, együtteseket hívunk meg.

M. M.: Amikor jött az EFOP-os pályázati lehetőség, akkor nem is volt kérdés, hogy Évát vegyék fel a projekt keretében?

SZ. L.: Egyből rá gondoltam, hiszen szerénységével, csendességével, megbízhatóságával és többéves munkájával bebizonyította, hogy remek munkatárs, akire mindig lehet számítani.

M. M.: Polgármester úr hogyan látja a helyi közösségek szerepét egy település életében?

SZ. L.: Minden településen építőkövek a helyi közösségek, ők a helyi társadalom alapjai. Fontos ezeknek a közösségeknek a megerős-

Szív alakú sírkövek

sítése. Ha egy településen nincs közösség-szervezési erő, akkor nincs „vérkeringése”, mozgató ereje, nincs belső aktivitása. Szép élmény volt számomra azt látni, hogy az augusztus 20-ai rendezvény estéjén, az ünnepi műsor után 40 fáklyát osztottunk szét a felvonuláshoz és még 200 ember csatlakozott hozzánk.

M. M.: Kedves Éva! Meséld magadról!

Marton Éva: Az eredeti szakmám cukrász, a végzettséget 1996-ban szereztem meg, majd Balatonarácson a Kertészeti Szaközépiskolában érettségiztem. Ezt követően szociálpedagógus szakon végeztem 2009-ben Pápán, ami a Soproni Főiskola kihelyezett négyéves képzése volt. Végzettségemtől messze eső területen, a Balaton Volán Zrt.-nél helyezkedtem el, ahol munkakörömből adódóan – a sofőröket számoltattam el – komoly pénzekért kellett felelősséget vállalnom. Voltak külföldi különjárataink, valutával is foglalkoztam. Aztán jött egy nagy váltás, és így kerültem az önkormányzathoz 2013-ben közfoglalkoztatottként. Már ekkor a kulturális feladatok ellátásában segítettem, később a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban ezért is esett rám a

választás. Jó lehetőségnek tekintem a munkát egy új területen való jártasság megszerzésére, ráadásul helyben volt, nem kellett messzire utaznom érte.

M. M.: Milyen élményeid vannak? Milyen feladatokat láttál el?

M. É.: A megyei irodában dolgozók és a koordinátorok nagyon kedvesek és segítőkészek voltak. Bármilyen problémával lehetett hozzájuk fordulni, mindig igyekeztek megoldani ezeket. A művelődésszervező segítőként rám hárult a programok háttéradatainak megvalósítása.

M. M.: Mi volt számodra a legkomolyabb szakmai kihívás, amit meg kellett oldanod?

M. É.: Amikor volt egy nagyobb rendezvényünk, egy nyári koncertünk – a rendezvény összes teendőjében, a papírmunkájától kezdve a megvalósításig mindenben segíteni kellett a művelődésszervezőnek. Nagy munkát végeztünk, hogy minden gördülékenyen menjen.

M. M.: Mennyire kaptál önállóságot a munkavégzésed során, amíg közfoglalkoztatott voltál? Polgármester úr elmondta, hogy nálatok kialakult egyfajta bizalmi légkör.

M. É.: Eleinte fogták a kezemet, aztán egyre több mindent bíztak rám, ami nagyon jó érzéssel töltött el. Egyre több feladatot végeztem el egyedül, s ezáltal a program rengeteg pozitív élményt adott! Nemcsak önállóságra nevelt, hanem nagyon sok mindent meg is tanultam mellette, és teljesen más szemmel nézek már bizonyos folyamatokra. Már jobban tudom kezelni az embereket, tudok emberekkel bánni, értek a nyelvükön – és engem is jobban megismertek a településen, így hogy

bekapcsolódtam a programokba, rendezvényekbe. Előtte nem igazán voltam túlzottan társasági ember, nem nagyon jártam sehova, de ez a munka megkövetelte a nyitottságot, amit nem bántam meg.

M. M.: Mi jelentett még élményt számodra?

M. É.: A megyei iroda által a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban szervezett műhelymunkák* számomra mindig nagy lökést, feltöltetkezést adtak. Akár egy prezentációval, akár egy beszámolóval, akár egy gyakorlati feladattal mindig arra ösztönöztek, hogy tanuljak még többet, és hogy próbáljam meg az új ismereteket a gyakorlatban is alkalmazni. A különböző településeken, de egy járáson belül dolgozó közfoglalkoztatottak egymással való együttműködésére is lehetőséget adtak a műhelymunkák. Nemcsak élő szakmai kapcsolatok, hanem barátságok is születtek így.

M. M.: Hogyan tudta meg, hogy főállású alkalmazott leszel az Önkormányzatnál? Mit éreztél, amikor megtudta a jó hírt?

M. É.: Karácsonykor mindig tartunk az utolsó napon egy kis ünnepi ebédet az önkormányzati dolgozóknak, és Polgármester Úr akkor jelentette be, hogy van egy nagyon jó híre – nyertek egy pályázatot, és szeretnének ebben foglalkoztatni. Nagyon jó érzés töltött el, örültem, hogy főállásban folytathatom azt a munkát, amit olyan nagyon szeretek. Igazi meglepetés, karácsonyi ajándék volt számomra.

M. M.: Meséld arról, hogy mi ez a projekt, amiben most dolgozol? Most mivel foglalkozol, milyen feladataid vannak benne?

* A Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Irodájának innovációja, hogy a Kulturális Közfoglalkoztatási Programban dolgozók számára járási szinten rendszeres műhelymunkákat szervezett, mindig más helyszínen, mindig más, aktuális témát körbejárva. terítéken volt például az értéktelzés, helyi közösségek, településfeltáró kérdőív témája. A találkozók célja a hasznos ismeretátadás, a gyakorlati tapasztalatok, a jó példák megosztása volt, illetve a Programban részt vevők hálózatosodásának elősegítése.

Mézeskalácsütés

M. É.: Egy EFOP-os pályázatban – EFOP-1.5.2-16-2017-00001 Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben Tihany térségében – működöm közre, ami 2020 januárig fog tartani. A feladataim igen változatosak. Ha kell, plakátokat szerkesztek, ha kell, akkor segíték az adminisztratív és dokumentációs teendőikben. Szervezem és lebonyolítom a programokat, amelyek nagyon sokszínűek. A gyerekprogramoktól kezdve, a nyelvi és informatikai képzéseken, a gerinctornán át a Ringató foglalkozásokig igyekszünk minden korosztályt megszólítani. Amikor eltelik a nyár, akkor már családiasá válik a légkör, elsősorban a helyieknek szervezünk rendezvényeket. A Márton-napi búcsútól kezdve a mézeskalács sütésen át a Mikulás-ünnepségig, a Mindenki Karácsonyáig egész évben vannak remek kis programok. Munkám visszaigazolása, amikor odajönnek hozzám a helyi lakosok, megköszönik, hogy ott lehettem, illetve elmondják, hogy nagyon jól sikerült a rendezvény, jól érezték magukat.

M. M.: *Hogyan érzed, segítettél abban, hogy fejlődjön a közösség, hogy elinduljon egy belső aktivitás?*

M. É.: A nyugdíjas klub tevékenységében van egy érzékelhető fejlődés, ami leginkább az én munkámnak köszönhető. A klubnak kezdetben alig egy tucat tagja volt, most már húszan vannak. Eleinte laposak voltak az összejöveteleik: arról szóltak, hogy szerdán 14 órakor beülünk ide a Kultúrházba és pletykálunk, beszélgetünk, csacsogunk. Aztán kitaláltam, hogy kézműves foglalkozásokat szervezek nekik. Egyszerű és olcsó technikákat mutattam meg, amelyek sikerélményt biztosítottak számukra.

Szalvétatechnikával készítettünk teás dobozból repesztőlakk és akrilfesték segítségével antikolt karácsonyi díszdobozt. Mindig az aktuális ünnephez igazodtunk és olcsó, de mutatós dolgokat készítünk el, amivel mindenki örömet szerezhet családtagjainak. Aztán jöttek a közös főzések, a kirándulások. Most is voltunk Pannonhalmán májusban, ami nagyon jól sikerült, de jártunk Zircen az Arborétumban is. Nem megyünk messze, csak egynapos kirándulásokra. A tagok aktívak, és mivel kiváltképp szeretnek főzni, most már nem múlik el úgy rendezvény, hogy az Őszirozsa Nyugdíjasklub ne főzzen akár száz főre halászlét vagy pörköltet, amivel meg tudjuk vendéglenni az idelátogatókat.

M. M.: *Zárszóként mit üzensz az olvasóknak?*

M. É.: A felhők fölött mindig süt a Nap! Minden egyes nap ajándék. Minden napot úgy kell megélni, hogy ma is felkeltem és elvégeztem a feladatom, ez a nap is elérte célját. Persze vannak nehézségek, vannak olyan napok, amikor az ember úgy érzi, hogy összecsapnak a feje fölött a hullámok és minden nagyon reménytelen, de aztán mindig jön egy új nap, pozitív impulzusokkal, ami erőt ad a továbblépéshez.

SZABÓ LÁSZLÓ Balatonudvari polgármestere, magát tősgyökeres balatonudvari lakosnak vallja, eredeti szakája kertészgépész. Nős, két gyermek apja. 1998 óta képviselő-testületi tag, 2010. október 4. óta vezeti a települést.

MARTON ÉVA (1981) Balatonudvari Község Önkormányzatánál közösség-szervezőként dolgozik. Tanulmányait a Tihanyi Általános Iskolában kezdte, ezután cukrászként folytatta. Érettségét követően szociálpedagógia szakra járt négy évig Pápára, a Soproni Főiskola levelező tagozatára.

MIHALCSIK MÁRTA módszertani referens, irodavezető-helyettes a Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Irodájában. Történelem szakos tanár, népművelő, rendezvényszervező, eTanácsadó, könyvtáros. 1991-ben végzett az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán, majd Szolnokon tanított. 1998 óta él a Dunántúlon, először Herenden, jelenleg Veszprémbe. A Herendi Porcelánmanufaktúra által fenntartott Művelődési Házban kezdett dolgozni, melynek a vezetője lett. 2006-ban került a Veszprém Megyei Közművelődési Intézethez, ahol a tárgyalgató népművészettel (kiállítások, szakági bemutatók, zsűrizések, képzések), a Kézműves Iskolával és a nemzetiségi programokkal foglalkozott. 2009-2011 között a várpalotai Szindbád Kulturális és Szolgáltató Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft. közművelődési vezetőjeként dolgozott. 2011 és 2013 között a sólyi IKSZT vezetője volt, irányította a település kulturális életét, rendezvényeket szervezett, vezette a könyvtárat és az EURODESK információs pontot. 2013 őszétől a Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém Megyei Irodájában dolgozik.